

Formulár B – riziko značného vplyvu

INFORMÁCIE ÚRADU ZODPOVEDNÉHO ZA MONITOROVANIE CHRÁNENÝCH PRÍRODNÝCH ÚZEMÍ¹

Zodpovedný orgán: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

po preskúmaní² žiadosti o projekt Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever

ktorý sa má nachádzať v územiach sústavy Natura 2000: Chránené vtáčie územie Dunajské luhy (SKCHVU 007), Územie európskeho významu Biskupické luhy (SKUEV0295)

poskytuje nasledujúce informácie a dokumentáciu, ktoré sa majú odoslať Európskej komisii ako (označte príslušné políčko):

informácia (čl. 6 ods. 4 bod 1)

stanovisko (čl. 6 ods. 4 bod 2)

Členský štát: Slovenská republika

Príslušný vnútroštátny orgán: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny

Adresa: Nám. Ľ. Štúra 1, Bratislava

Kontaktná osoba:

Tel., fax, e-mail:

Dátum:

Obsahuje oznámenie citlivé údaje? Ak áno, špecifikujte a zdôvodnite:

¹ Zahŕňa oblasti chránené ako súčasť sústavy Natura 2000 (vrátane osobitných území ochrany a osobitne chránených území), potenciálne lokality sústavy Natura 2000, lokality podľa Ramsarského dohovoru, významné oblasti výskytu vtákov, lokality siete Smaragd (Emerald) alebo prípadné iné oblasti.

² So zohľadnením požiadaviek čl. 6 ods. 3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

1. PLÁN ALEBO PROJEKT³

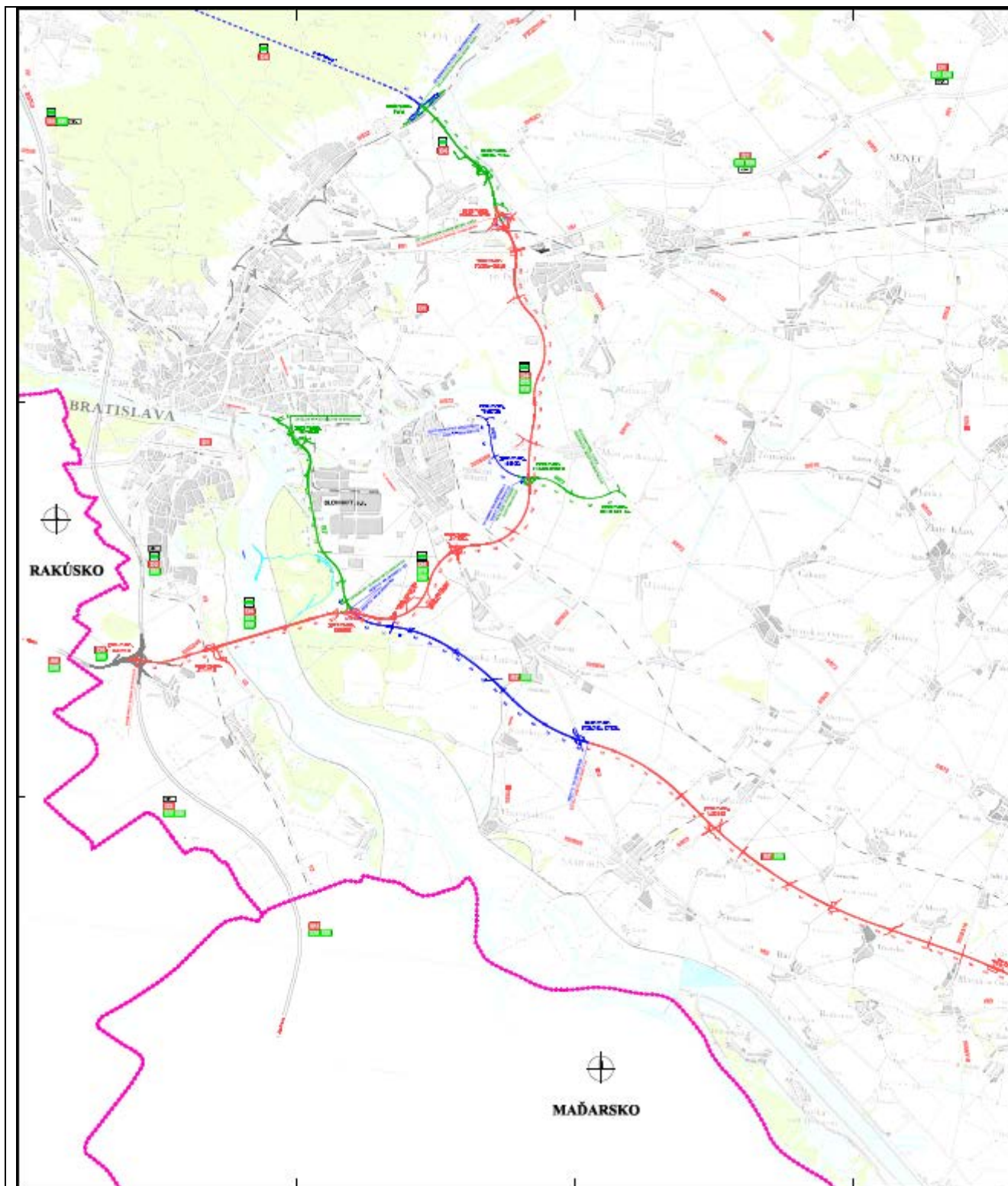
Názov projektu: Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever

Predkladateľ: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Zhrnutie plánu alebo projektu, ktoré majú vplyv na lokalitu:

Stavba „Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever“ začína napojením na existujúcu diaľnicu D2 v MÚK Jarovce na území hl. m. SR Bratislava, v MČ BA – Jarovce.

³ Vypracovalo MDVRR

Obr. 1 Celková situácia

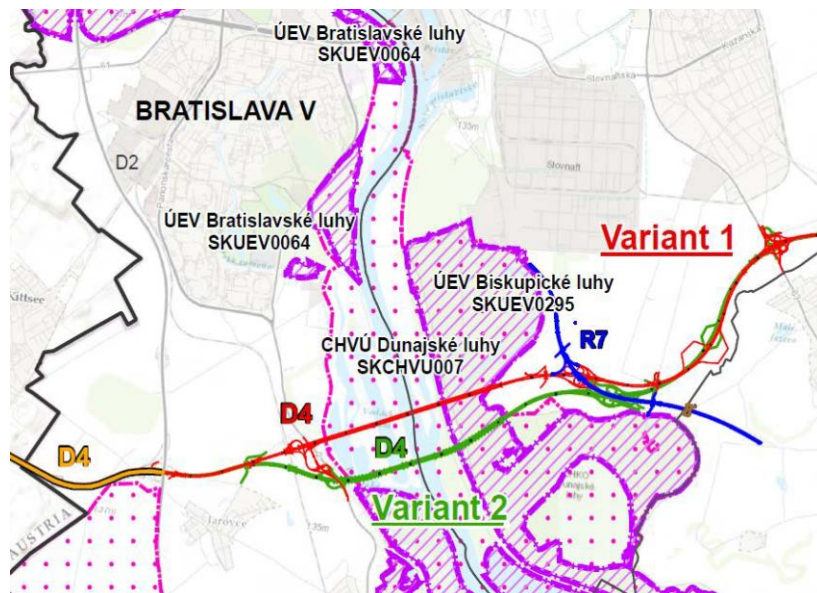
Opis a umiestnenie prvkov a činností v rámci projektu, ktoré majú možný vplyv a označenie dotknutých oblastí (priložte mapy):

V úseku od km cca 2,600 až po 5,300 bude stavba prechádzať územím sústavy Natura 2000⁴, konkrétne cez Chránené vtáčie územie Dunajské luhy (km 2,674 – 4,584) a Územie európskeho významu Biskupické luhy (km 4,584 – 5,320).

⁴ Na obr. 2 je znázornené trasovanie, ktoré bolo predmetom primeraného posúdenia vplyvov na územia sústavy Natura 2000. V kapitole opisujeme súvislosť medzi červeným variantom a územiami Natura 2000.

Kompaktná časť lesných porastov lužného lesa na ľavom brehu Dunaja v širšom okolí diaľnice je relatívne málo ovplyvnená ľudskými aktivitami. Svojou rozlohou a druhovým zložením sú tieto lesné celky vhodným útočiskom (hlavne hniezdnym biotopom) pre plaché druhy vtákov, ktoré sú predmetom ochrany CHVÚ Dunajské luhy. Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever prechádza cez CHVÚ Dunajské luhy v jeho severnej časti, konkrétne v hornej časti Hrušovskej zdrže, kde nie je trvalo zaplavená celá inundačná časť. V zaplavovanej časti sa nachádzajú porasty mäkkého a tvrdého lužného lesa príp. nížinné kosné lúky.

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie preukázal, že stavba diaľnice D4 v úseku Jarovce – Ivanka sever bude mať významne negatívny vplyv na predmety ochrany CHVÚ Dunajské luhy (SKCHVU007) a to na druhy vtákov haje tmavej (*Milvus migrans*), orliaka morského (*Haliaeetus albicilla*) a bociana čierneho (*Ciconia nigra*) aj v období realizácie aj počas jej prevádzky. Tieto predmety ochrany budú ovplyvňované najmä záberom ich biotopov, hlukovým a svetelným vyrušovaním, zvýšenou návštevnosťou lokality po ľavobrežnej cyklotrase v lužných lesoch (vyrušovanie), možnými kolíziami s vozidlami a znečistením prostredia (zmeny imisných charakteristík, znečistenie vodného prostredia).

Obr. 2

Dotknutými chránenými územiaми sústavy Natura 2000 vedie diaľnica D4 (červený variant na obr. 2) na estakáde s dĺžkou 3 152 m, príslahlé úseky diaľnice D4 sú na násype resp. na menších mostných objektoch.

2. POSÚDENIE NEGATÍVNYCH VPLYVOV⁵

Názov a kód dotknutej lokality (lokality) sústavy Natura 2000:

Chránené vtáčie územie Dunajské luhy (SKCHVU 007)

Označte vhodnú možnosť

- Osobitne chránené územie** podľa smernice o vtákoch
- Lokalita s európskym významom / osobitné územie ochrany** podľa smernice o biotopoch
- Miesto výskytu prioritného biotopu/druhu**
- Vplyv na prioritné biotopy/druhy**
- Mokrad' medzinárodného významu stanovená podľa **Ramsarského dohovoru** alebo spĺňajúca podmienky takejto ochrany
- Lokalita uvedená v poslednom zozname **významných oblastí výskytu vtákov** (IBA) alebo (ak je k dispozícii) v ekvivalentnom podrobnejšom vedeckom zozname schválenom vnútroštátnymi orgánmi
- Územie, na ktoré sa vzťahuje **Bernský dohovor** o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (čl. 4), najmä lokalita spĺňajúca kritériá **siete Smaragd** (Emerald)
- Oblasti chránené v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi o ochrane prírody

Ciele ochrany lokality a kľúčové prvky prispievajúce k integrite lokality:

Chránené vtáčie územie Dunajské luhy bolo vyhlásené (Vyhláška MŽP SR č. 440/2008 Z. z.) na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, brehule hnedej, bučičika močiarného, čajky čiernohlavej, haje tmavej, hlaholky severskej, hrdzavky potápavej, chochlačky sivej, chochlačky vrkočatej, kačice chrapľavej, kačice chrípľavej, kalužiaka červenonohého, kane močiarnej, ľabtušky poľnej, orliaka morského, potápača bieleho, rybára riečného, rybárika riečného, volavky striebristej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Chránené vtáčie územie sa vyhlasuje aj na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov a zabezpečenia podmienok prežitia a rozmnožovania sťahovavých vodných druhov vtákov vytvárajúcich zoskupenia počas migrácie alebo zimovania, najmä druhov uvedených v prílohe č. 1.

Biotopy a druhy, ktoré budú negatívne ovplyvnené (napr. uveďte ich reprezentatívnosť, prípadne aj stav ich ochrany podľa čl. 17 na vnútroštátnej a biogeografickej úrovni a stupeň izolácie, ich úlohu a funkcie v príslušnej lokalite)

Bocian čierny (*Ciconia nigra*)

Na Slovensku evidujeme 400-600 hniezdných párov. V CHVÚ Dunajské luhy hniezdi 4 – 6 párov. Podľa čl. 12 smernice o vtákoch má hniezdna populácia klesajúci krátkodobý trend a stabilný dlhodobý trend. Stav areálu je však stabilný, z dlhodobého hľadiska dokonca sa rozširuje. V CHVÚ nejde o izolovanú alebo marginálnu, ale o pomerne rozšírenú populáciu. Zachovalosť populácie je priemerná.

Haja tmavá (*Milvus migrans*)

Na Slovensku evidujeme 5 - 10 hniezdných párov vyskytujúcich sa len v luhoch Moravy, Dunaja a

⁵ Poznámka: zamerajte sa na predpokladané negatívne vplyvy na biotopy a druhy, pre ktoré bola lokalita navrhnutá na zaradenie do sústavy Natura 2000. V závislosti od zistených vplyvov na dotknuté druhy a biotopy uveďte všetky informácie, ktoré môžu byť v jednotlivých prípadoch významné.

Latorice. V CHVÚ Dunajské luhy hniezdi 5 – 6 párov. Podľa čl. 12 smernice o vtákoch má hniezdna populácia výrazne klesajúci krátkodobý aj dlhodobý trend. Stav areálu je rovnako z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska klesajúci. V CHVÚ Dunajské luhy v roku 2013 neboli zmapované žiadne hniezdne lokality druhu, pričom ide o jedno z najdôležitejších území pre ochranu druhu.

Orliak moriský (*Haliaeetus albicilla*)

Na Slovensku evidujeme 10 - 14 hniezdných párov a 70 – 90 zimujúcich jedincov. V CHVÚ Dunajské luhy hniezdia 1 – 4 páry, pričom vo všetkých CHVÚ je do 5 párov. Vo všetkých CHVÚ zimuje 10 - 50 jedincov. Podľa čl. 12 smernice o vtákoch má hniezdna populácia mierne stúpajúci krátkodobý a dlhodobý trend. Stav areálu je rovnako z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska mierne stúpajúci. Aj v roku 2013 boli zmapované v CHVÚ. Celá slovenská populácia sa nachádza v CHVÚ Dunajské luhy. Je to teda najdôležitejšia lokalita výskytu druhu na Slovensku. Ide o marginálny výskyt v rámci areálu rozšírenia druhu.

Význam lokality pre biotopy a druhy, ktoré budú ovplyvnené (napr. vysvetlite rolu lokality v rámci vnútroštátneho a biogeografického regiónu a v rámci súdržnosti sústavy Natura 2000)

Územie reprezentuje hlavný tok rieky Dunaj a jej ľavý breh s lužnými lesmi. Dostatok prirodzených vodných biotopov (riek, močiarov), ale aj umelých vodných nádrží poskytuje dobré predpoklady pre hniezdenie druhov viazaných na mokrade. Prítomnosť lesných biotopov, zvlášť vysokokmenných porastov s výskytom hniezdisk orliaka moriského a haje tmavej, vytvára unikátne územie nivy Dunaja. Pre tieto druhy je CHVÚ Dunajské luhy v rámci Slovenska top územím.

Kedysi boli pôvodné dunajské lužné lesy súčasťou mohutnej vnútrozemskej delty Dunaja. Ešte nedávno patrili k jedným z najrozmanitejších a druhovo najbohatších ekosystémov nielen na Slovensku ale aj v strednej Európe. Rozmanitosť organizmov podporuje aj osobitá geografická poloha, kde sa stretávajú prvky panónske aj alpské, ktoré sú prepojené Dunajom. Sila rieky valila svoju vodu korytom do zložitého systému početných ramien, kde počas povodni vymývala pevninu a zásobovala ju živinami. Rieka modelovala krajinu do podoby zátok, štrkových lavíc, agradačných valov, močiarov, kde rástli husté lužné lesy. Najmä v 20. storočí bolo územie významne ovplyvňované človekom rozvojom poľnohospodárskej výroby, odvodňovaním, výstavbou vodného diela Gabčíkovo, izoláciou ramien Dunaja a výsadbou topoľových plantáží. V poslednej dobe je územie atakované rozvojom invázných druhov rastlín a rýb.

Aj keď došlo k výrazným zmenám v druhovom zložení, diverzite a početnosti fauny a flóry, má povodie Dunaja ešte stále veľmi dôležité funkcie, predovšetkým ako najvýznamnejší migračný koridor vtákov Európy.

Opis očakávaných nežiaducich vplyvov (strata, zhoršenie, narušenie, priame a nepriame vplyvy atď.), rozsah vplyvov (plocha biotopu a počet druhov alebo oblastí výskytu dotknutých projektom), význam a rozsah (napr. s ohľadom na dotknutú oblasť alebo populáciu v súvislosti s celkovou rozlohou a populáciou v lokalite, prípadne aj v krajine) a umiestnenie (priložte mapy)

Vplyvy na CHVÚ Dunajské luhy sú uvedené v „Diaľnica D4 Bratislava Jarovce – Ivanka sever, Primerané posúdenie vplyvu zámeru na územia európskeho významu a chránené vtáčie územia, HBH Projekt, spol. s r.o., 2014, str. 56 -61. Ďalej uvádzame len významne negatívne vplyvy na významne negatívne ovplyvnené druhy.

„Záber biotopov

Bocian čierny – podľa ornitologického prieskumu (Kúdela et al., 2011) v okolí Variantu 1 hniezdil pravdepodobne 1 pár pravidelne do roku 1995, v súčasnosti je hniezdna populácia na minime (1 hniezdiaci pár v CHVÚ), avšak v posledných rokoch zrejme dochádza k zvyšovaniu stavov. V tom prípade by pravdepodobne došlo k opätovnému osídleniu tejto oblasti. Hniezdiská tohto druhu sú pomerne vzácne a vyžadujú preto prísnu ochranu. Likvidácia biotopov v priestore zámeru bola preto

pre tento druh vyhodnotená (aj napriek relatívne malému percentu záberu v rámci CHVÚ) ako **významne negatívne (-2)** a to ako v období realizácie, tak prevádzky.

Haja tmavá – v minulosti bola časť CHVÚ v okolí zámeru pravidelným hniezdiskom tohto druhu. V súčasnosti hniezde len nepravidelne, vyskytuje sa ale každoročne. Pretože úbytok druhu nastal na celom území SR (stav druhu nepriaznivý – U2), zostáva z celoštátneho pohľadu toto územie naďalej významnou lokalitou druhu a dá sa predpokladať, že pokiaľ dunajská populácia začne znova narastať, budú obsadzované bývalé teritóriá v území dotknutom stavbou (Kúdela, Melišková, Littera, 2011). Hniezdisko tohto druhu sú veľmi vzácne a vyžadujú preto prísnu ochranu. Likvidácia biotopov v priestore zámeru bola preto pre tento druh vyhodnotená (aj napriek relatívne malému percentu záberu v rámci CHVÚ) ako **významne negatívna (-2)** a to ako v období realizácie, tak prevádzky.

Orliak morský – súčasné hniezdne populácie tohto druhu v CHVÚ činia 4 páry (2006 – 2011). Je to najväčšie hniezdisko druhu na Slovensku. V území priamo dotknutom výstavbou zámeru hniezdi 1 pár, čo je teda ¼ celkovej populácie v CHVÚ. Z údajov uvedených vyššie, je zrejmé, že hniezdiská tohto druhu sú veľmi vzácne a vyžadujú preto prísnu ochranu. Likvidácia biotopov v priestore zámeru bola preto pre tento druh vyhodnotená (aj napriek relatívne malému percentu záberu v rámci CHVÚ) ako **významne negatívna (-2)** a to ako v období realizácie, tak prevádzky.“

Ďalšie identifikované vplyvy

Hlukové a svetelné rušenie

Zvýšená návštevnosť lokality

Strety s vozidlami

Znečistenie prostredia

boli vyhodnotené ako mierne negatívne

Možné kumulatívne vplyvy a ďalšie vplyvy, ktoré by mohli vzniknúť v dôsledku kombinovaného pôsobenia posudzovaného plánu alebo projektu a iných plánov alebo projektov

Dokumentácia „Diaľnica D4 Bratislava Jarovce – Ivanka sever; Primerané posúdenie vplyvu zámeru na územia európskeho významu a chránené vtáčie územia“, (HBH Projekt, spol. s r.o.; 2014) uvádza:

kap. „IV.3. Posúdenie kumulatívnych vplyvov

Na posúdenie kumulatívnych vplyvov boli využité najmä aktuálny Územný plán veľkého územného celku Bratislavský kraj, Územný plán hlavného mesta SR Bratislava a ďalej Informačný systém SEA/EIA.

Posudzovaný zámer sa nachádza v širšom okolí hlavného mesta Bratislavy, ktoré je vystavené pomerne silným tlakom na využitie územia. Z jestvujúcich stavieb, ktoré sa výrazne podieľajú na kumulatívnych vplyvoch, sa jedná o:

Diaľnica D1 Bratislava – Trnava, 6-pruh – súčasná diaľnica sa bude krížiť s diaľnicou D4 v križovatke Ivanka sever.

Diaľnica D2 – trasa: štátna hranica CZ/SK (Lanžhot – Brodské) – Malacky – Bratislava – štátna hranica SK/HU (Čunovo – Rajka), 4-pruh. Súčasná diaľnica D2 sa bude krížiť s tu hodnoteným úsekom diaľnice D4 v mimoúrovňovej križovatke BA, Jarovce.

Diaľnica D4, štátna hranica AT/SK (Jarovce) – Bratislava, Jarovce (križovatka s D2), 4-pruh – tu hodnotený úsek predstavuje predĺženie D4 v mimoúrovňovej križovatke Jarovce.

Ako verejnoprospešné stavby sú v záväznej časti VÚC Bratislavského kraja uvedené:

Diaľnica D4, Ivanka sever – Rača – stavba nadväzujúca na tu posudzovaný úsek Diaľnice D4.

Spoločne s ďalšími úsekmi diaľnice D4 budú tvoriť obchvat Bratislavy.

Rýchlostná cesta R1, Most pri Bratislave – Vlčkovce – stavba nadväzujúca na tu posudzovaný úsek Diaľnice D4 v križovatke Podunajské Biskupice. Tento úsek vedie paralelne (cca 10 km) juhovýchodne s existujúcou Diaľnicou D1 v smere na Trnavu.

Rýchlostná cesta R7, BA Prievoz – BA Ketelec – stavba nadväzujúca na tu posudzovaný úsek diaľnice D4 v križovatke Ketelec. Predpokladá sa realizácia súčasne s diaľnicou D4 v tu posudzovanom úseku (2016 - 2019).

Rýchlostná cesta R7, BA Ketelec – Dunajská Lužná - jedná sa o pokračovanie rýchlostnej cesty z

MÚK Ketelec smerom na východ. R7 pokračuje pozdĺž Dunaja na Dunajskú Stredu – Nové Zámky – Veľký Krtíš. Pri Lučenci sa bude pripájať na plánovanú R2 do Košíc.

Trasa vysokorýchlostnej trate (VRT) v hraniciach mesta Bratislavy od ústrednej nákladnej stanice pozdĺž diaľnice D1 po odbočku Čierna voda a ďalej pozdĺž diaľnice D1 smerom na Považie.

Plochy pre výstavbu paralelnej vzletovej a pristávacej dráhy s jestvujúcou vzletovou a pristávacou dráhou 13–31 a plochy pre vybudovanie potrebnej infraštruktúry vybavovacieho procesu na letisku M. R. Štefánika. Plochy tesne susedia s navrhovaným zámerom, nachádzajú sa západne od nich. Územie a zariadenia Vodného diela Wolfsthal. Toto vodné dielo by malo byť situované cca 11,5 km proti prúdu Dunaja od tu posudzovaných území sústavy Natura 2000. Znamenalo by ovplyvnenie hladiny vody v priestore pod stupňom, ovplyvnenie biotopov v tu posudzovanom území nemožno vylúčiť.

Ropovod a produktovody Schwechat – Slovnaft. Spojenie Slovnaftu s Rakúskom. Koridor stanovený v ÚP Bratislavy vedie cez územie sústavy Natura 2000 (CHVÚ Dunajské luhy a ÚEV Biskupické luhy – severne od ostrova Kopáč).

Vysokotlakový plynovod Slovnaft-Petržalka-Einšteinova-Mlynská dolina. Trasa povedie cez CHVÚ Dunajské luhy a ÚEV Biskupické luhy – severne od ostrova Kopáč.

Prístaviská, prístavné hrany a súvisiace stavby dopravnej a technickej infraštruktúry prístavísk vodnej dopravy na Dunaji

Ďalej je navrhnutá rozvojová funkčná plocha v priestore veslárskeho kanála pri Jaroveckom ramene a tiež pomerne rozsiahla rozvojová funkčná plocha severovýchodne od MÚK Jarovce.

Priemyslová plocha v návrhu je umiestnená severne od existujúcej komunikácie E58 medzi MÚK Jarovce a štátnu hranicu SR/A.

Z vyššie uvedeného početného zoznamu plánovaných zámerov je zrejmé, že okolie posudzovaného zámeru je pod výrazným tlakom rozvojových aktivít. Jedná sa najmä o stavby už existujúcej dopravnej infraštruktúry a priemyselných aktivít, ktoré predstavujú pomerne hustú sieť v tomto komplikovanom území. Pokiaľ k týmto existujúcim zámerom pridáme ešte plánované stavby infraštruktúry (pozri vyššie), rozvojové plochy bývania a priemyslové areály, je zrejmé, že by ľahko mohlo dôjsť k prekročeniu únosnej miery prostredia pre udržanie predmetov jednotlivých lokalít sústavy Natura 2000 v stave priaznivom z hľadiska ochrany.

V prípade CHVÚ Dunajské luhy bola už tato kapacita prostredia prekročená, a to pri tu posudzovanom zámere. V súvislosti s CHVÚ Dunajské luhy a ÚEV Biskupické luhy sú pritom plánované ďalšie zábery líniových stavieb (Ropovod a produktovody Schwechat – Slovnaft a Vysokotlakový plynovod Slovnaft – Petržalka – Einšteinova - Mlynská dolina), ktoré pretnú ľavobrežné Dunajské lužné lesy v severnej časti a budú predstavovať ďalšiu stratu cenných biotopov. Plánovaná rýchlostná cesta R7 potom bude oddeľovať tieto lokality východne od Kopáčskeho ostrova (napojenie na MÚK Ketelec). Okrem nárastu hlukového rušenia a záberu biotopov prinesie i zhoršenie migračnej priestupnosti územia. Všeobecne najväčším problémom bude vysoká priestorová fragmentácia územia a záber cenných biotopov spolu s výrazným nárastom hlukového znečistenia pri niektorých typov stavieb.

Pri všetkých pripravovaných stavbách je nutné dbať na zvýšenú ochranu jednotlivých lokalít sústavy Natura 2000 a ich predmety ochrany a vykonať nevyhnutné opatrenia pre minimalizáciu vplyvov týchto zámerov. Spolu s rozumným výberom územia pre umiestnenie vyššie menovaných zámerov, ktorý môže znížiť náklady na realizáciu nutných ochranných opatrení, sa jedná o jediný spôsob, ktorý by mohol zabrániť ďalšiemu prekročeniu únosnej miery zaťaženia prostredia.“

Zmierňujúce opatrenia zahrnuté v projekte (uved'te, ako sa budú realizovať a ako zamedzia alebo znížia negatívne vplyvy na lokalitu)

Dokumentácia „Diaľnica D4 Bratislava Jarovce – Ivanka sever; Primerané posúdenie vplyvu zámeru na územia európskeho významu a chránené vtáčie územia“, (HBH Projekt, spol. s. r.o.; 2014) uvádza:

kap. „V. NÁVRH OPATRENÍ

Vzhľadom k tomu, že vplyv oboch variantov bol vyhodnotený, ako významne negatívny (-2), nie je účelné navrhovať žiadne zmierňujúce opatrenia. Pokiaľ však budú schválené kompenzačné opatrenia v zmysle ods. 6 §28 zákona 543/2002 Z. z. a bude tak možno zámer v niektorom variante realizovať, odporúčame v rámci ďalšej projektovej prípravy zohľadniť nasledujúce opatrenia:

Fáza projektovej prípravy:

- Cestnú kanalizáciu navrhnuť v dostatočnej kapacite, aby nebezpečné látky pochádzajúce z dopravy (ropné látky, oter z pneumatík, oter z brzd a pod.) boli vždy zachytené. Správca komunikácie bude tieto bezpečnostné prvky pre ochranu vôd pravidelne kontrolovať, čistiť a udržiavať v plne funkčnom stave.
- Odvodnenie mostných konštrukcií (Dunaj, Malý Dunaj a ostatné toky) riešiť kanalizáciou s navedením k dostatočne dimenzovaným bezpečnostným prvkom pre ochranu vôd, tak ako sú riešené v aktuálnej projektovej dokumentácii pri oboch variantoch.
- Pri mostných konštrukciách cez lokality sústavy Natura 2000 použiť tiché dilatačné závery, ktoré znížia hluk v priestore pod mostom.
- V prípade, ak by sa realizoval Variant 2, potom je potrebné zahrnúť do projektu nepriehľadné a nepriesvitné obojstranné protihlukové steny v celej dĺžke priechodu CHVÚ Dunajské luhy a ÚEV Biskupické luhy. Minimálna výška týchto stien by mala byť 4 m.

Fáza realizácie:

- Dodržanie podmienok uvedených v stavebnom povolení pre zámer bude pravidelne kontrolovať ekodozor stavby.
- Rúbanie stromov v priestore záberu stavby realizovať v období mimo hniezdenia vtákov
- V blízkosti Biskupického ramena (cca km 4,590 – 4,720 zámeru) musí byť skrývka zeminy realizovaná mimo obdobie rozmnožovania hraboša severského panónskeho (najlepšie v mesiacoch XII – I).
- Počas realizácie stavby okamžite zarovnávať terénne depresie, v ktorých by mohla stáť voda a mohli by sa tak stať biotopom pre rozmnožovanie obojživelníkov. V prípade nutnosti inštalovať počas stavby migračné bariéry na ochranu obojživelníkov.
- Ak sa zámer nachádza v chránenej vodohospodárskej oblasti, je vhodné doplniť výbavu stavebnej mechanizácie o havarijný balíček obsahujúci sorbent. V týchto oblastiach mať sorbenty pripravené v dostatočnom množstve tiež na stavenisku. Používať biodegradabilné prevádzkové kvapaliny, všetku mechanizáciu pracujúcu v týchto oblastiach udržiavať vo vyhovujúcom technickom stave (žiadne odkvapy), vylúčiť akékoľvek riziko kontaminácie okolia nebezpečnými stavebnými látkami (vrátane látok so zásaditou reakciou).
- Stavebné dvory a depónie materiálu umiestniť mimo lokality sústavy Natura 2000.
- Dodržiavať havarijný plán a všetky platné legislatívne ustanovenia.

Fáza prevádzky:

- Zástupcami ŠOP SR, príslušných samospráv a SVP, š.p. je potrebné znemožniť umiestňovanie nových stánkov s občerstvením pozdĺž celej ľavobrežnej cyklotrasy v priestore CHVÚ Dunajské luhy s cieľom minimalizovať vyrušovanie vtákov turistami a športovcami.
- Výstavbou nenarušiť jestvujúci systém závor a zábran znemožňujúcich nepovolený vjazd do priestoru CHVÚ Dunajské luhy na oboch stranách Dunaja. Dôvodom je minimalizácia rušenia zvýšenou návštevnosťou v CHVÚ Dunajské luhy.
- Priestor pod estakádou ponechať v čo najviac prírodnom stave (ideálne hlinené podlažie, prípadne s kameňmi ostrovčekovite blízko seba s frakciou do 30 cm, ktoré budú zvyšovať variabilitu prostredia) s rešpektovaním potrieb a požiadaviek údržby mostného telesa.
- Zabrániť šíreniu invázných druhov rastlín do oblastí, v ktorých bude odstránený vegetačný kryt počas stavby. Je nutná pravidelná kontrola a odstraňovanie invázných rastlín tak, aby biotopy v okolí zámeru po navrátení do prírodne blízkeho stavu neboli znehodnotené.“

3. ALTERNATÍVNE RIEŠENIA⁶

Stanovenie a opis možného alternatívneho riešenia vrátane nulovej možnosti (uved'te, ako bolo stanovené, postup, metódy)

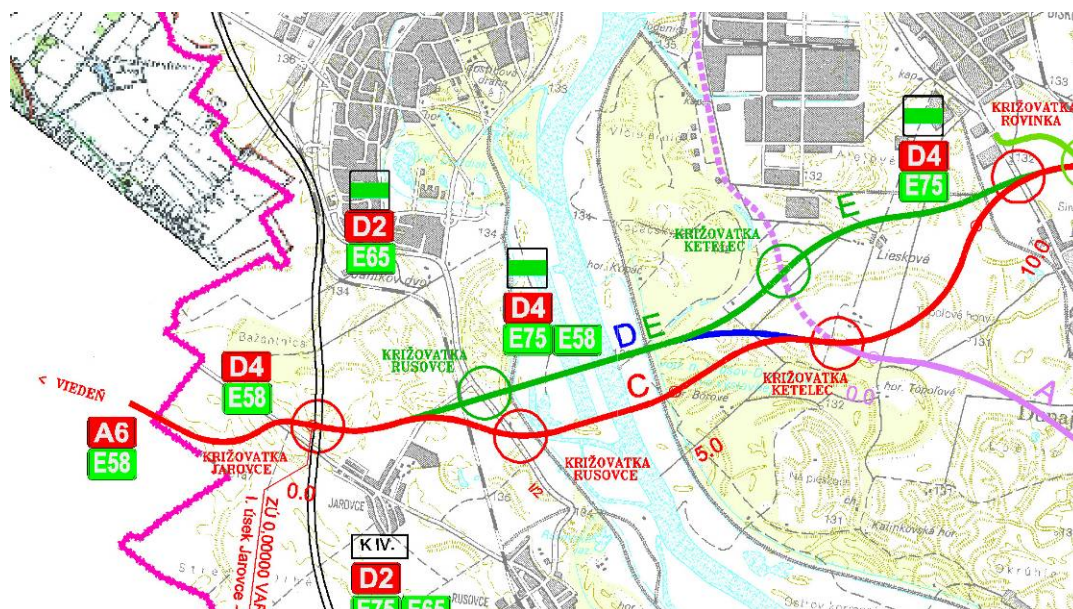
Neexistencia alternatívnych riešení je výsledkom dlhodobého študovania trasovania tzv. „nultého okruhu“ hlavného mesta Bratislavy, ktoré preukázalo, že vybraná trasa je najmenším zásahom do prírody blízkyh a ekologicky cenných lokalít a je efektívne realizovateľná ako samostatne funkčná časť obchvatu mesta.

Umiestnenie opisovaného úseku diaľnice D4 bolo predmetom viacerých štúdií, ktoré riešili jeho umiestnenie južne a juhovýchodne od hlavného mesta Bratislavy:

- „Dopravno-urbanistická štúdia nultého okruhu okolo Bratislavy“ (DOPRAVOPROJEKT, a.s., 02/2002)
- „Diaľnica D4, križovatka Jarovce na D2 – križovatka Senec na D1“ (Alfa 04 a. s. v 06.2005)
- „Diaľnica D4, úsek Jarovce – Ivanka sever“, optimalizácia umiestnenia križovatiek na D4 (Geoconsult, s. r. o., 12/2007)
- „Štúdia realizovateľnosti a účelnosti pre ťah D4 Bratislava Jarovce – Ivanka sever – Stupava juh – št. hr. SR / RR (DOPRAVOPROJEKT, a.s., 09/2009)

Na základe pripomienok vznesených pred a v rámci procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie boli napokon optimalizované tri varianty (vid'. obr. nižšie) diaľnice D4, ktoré sa odlišovali hlavne prechodom cez rieku Dunaj a prechodom cez chránené územia Natura 2000 (km 0,000 – 11,000):

- variant „C“ (mostami nad riekou Dunaj) - červený
- variant „D“ (tunelom popod riekou Dunaj) - modrý
- variant „E“ (mostami nad riekou Dunaj) – zelený

Výsledkom procesu posudzovania vykonaného v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov je záverečné stanovisko č. 318/2010-3.4/ml zo dňa 28.9.2011 s odporučeným variantom diaľnice D4 v nasledovnej kombinácii trasovania (variant „E“ s prepojením na variant „C“):

- **km 0,0 – 5,5 – variant „E“ – zelený**

⁶ Vypracovalo MDVRR

- **km 5,5 – 7,5 – prepojenie na variant „C“ – červený** (pri riešení D4 a MÚK „Ketelec“ rešpektovať polohu rýchlostnej cesty R7, D4 a riešenie MÚK „Ketelec“ z DÚR „Rýchlostná cesta R7 Bratislava – Dunajská Lužná“ a uvažovať s plánovaným predĺžením rýchlostnej cesty R7 po MÚK „Prievoz“ v rámci pripravovanej stavby „ Rýchlostná cesta R7 Bratislava Ketelec – Bratislava Prievoz“),
- **km 7,5 – koniec úseku v trase variantu „C“ – červený** (s upresnením vedenia trasy diaľnice D4 v kontakte s ochrannými pásmami Letiska M.R.Štefánika, doriešiť výškové riešenie a tvar MÚK „Ivanka – sever“ s nadväznosťou na riešenie následného úseku D4 Ivanka sever – križovatka Rača).

Nulový variant

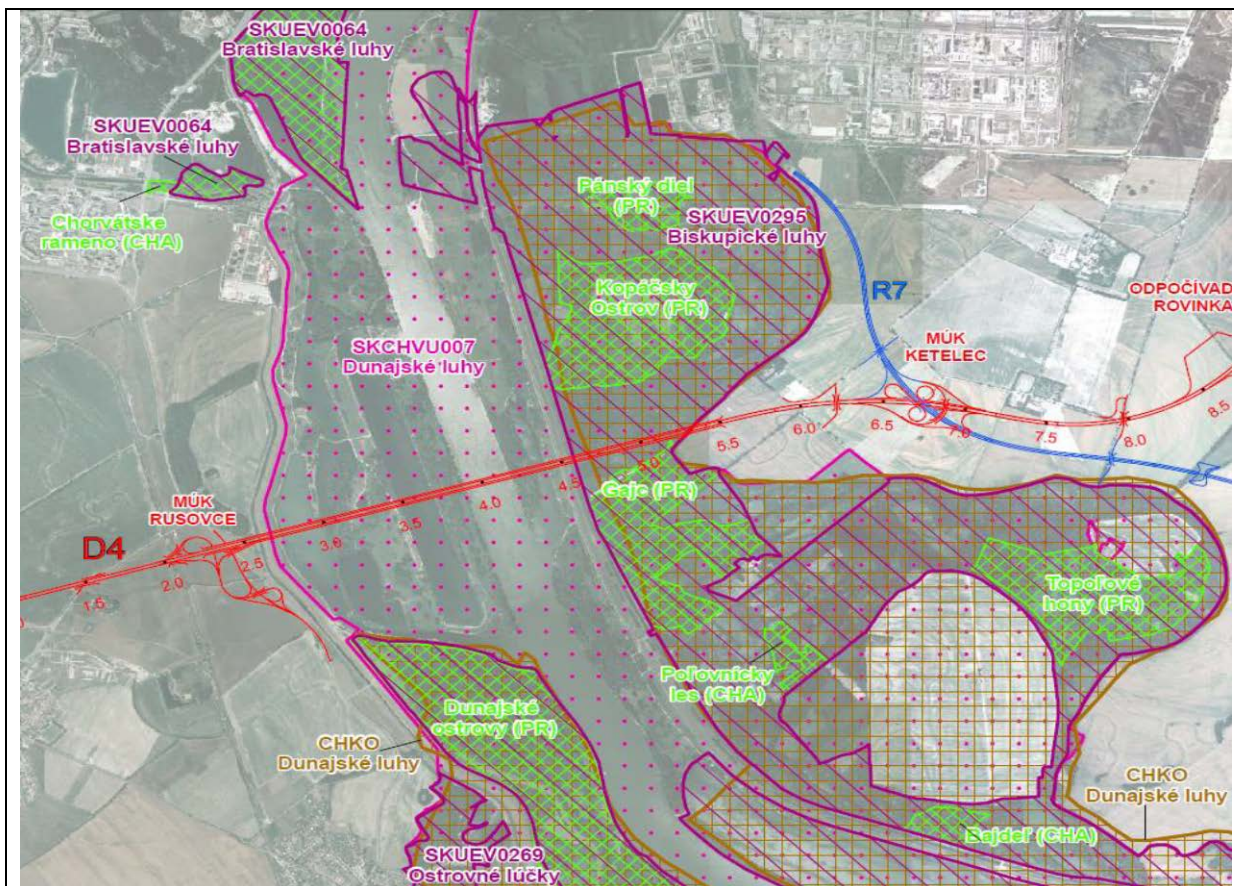
Nulový variant predstavuje stav, kedy všetku automobilovú dopravu bude musieť obslúžiť systém ciest a diaľnic v dotknutom území, t. j. plánovaná investícia by sa nerealizovala a s narastajúcimi nárokmi dopravy by sa musela vysporiadať existujúca cestná sieť. Hlavnú dopravnú funkciu v súčasnosti plnia úseky diaľnice D1 a D2 prechádzajúce zastavaným územím Bratislavy, tieto sú doplnené dotknutými cestami I., II. a III. triedy.

Z výsledkov kapacitného posúdenia vyplýva, že v časovom horizonte roku 2015 nebudú nárokom dopravného zaťaženia vyhovovať niektoré úseky diaľnice D1 vedené v zastavanom území Bratislavy, ktoré sú zaťažené najmä mestskou dopravou. Ďalej sú nevyhovujúce úseky ciest I. triedy – I/61 a I/63, ktoré už v súčasnosti majú prekročené prípustné intenzity dopravy a priamo ovplyvňujú dopravu na vybraných úsekoch v rámci nulového variantu.

Vyhodnotenie zvažovaných alternatív a zdôvodnenie vybranej alternatívy (dôvody, prečo príslušné vnútroštátne orgány došli k záveru, že chýbajú alternatívne riešenia)

1. Vedenie trasy pod Dunajom (modrý variant „D“) bol vyhodnotený ako mimoriadne stavebne a technicky náročný s vysokými investičnými a prevádzkovými nákladmi; možné ovplyvnenie prúdenia podzemných vôd s predpokladaným sekundárnym vplyvom na flóru a faunu v chránených územiach; vysoké riziko vplyvu stavby na horninový masív a hydrogeologické pomery; bez možnosti prepojenia cyklistických a peších trás.
2. Vedenie trasy nad Dunajom v červenom variante „C“ na pravom brehu Dunaja obchádza prírodnú rezerváciu Dunajské ostrovy a UEV Ostrovné lúčky. Na ľavom brehu Dunaja prechádza estakádou cez PR Gajc (4. stupeň územnej ochrany), CHKO Dunajské luhy a UEV Biskupické luhy.
3. Vedenie trasy nad Dunajom v modrom variante „E“ mostom dĺžky 2,722 km ponad Jarovské rameno a hlavný tok rieky Dunaj identifikovalo významne negatívny vplyv na tri vtáčie druhy: bociana čierneho, hajú tmavú a orliaka morského. Významným vplyvom je v prípade týchto druhov záber ich biotopov v CHVÚ Dunajské luhy.

Skutočnosť, že akékoľvek iné trasovanie by sa nevyhlo ekologicky cenným a chráneným územiám potvrdzuje obr. nižšie. Z mapového výrezu je zrejmé, že akoukoľvek alternatívou povrchového vedenia diaľnice D4 juhovýchodne od hlavného mesta Bratislavy nie je možné vyhnúť sa CHVÚ Dunajské luhy, nakoľko toto chránené územie sa vinie smerom na juhovýchod od hlavného mesta Bratislavy okolo vodného toku rieky Dunaj v dĺžke cca 150 km.

Ako environmentálne najpriateľnejšie riešenie študovaných variantov bol vyhodnotený variant „E“ s prepojením na variant „C“, pretože:

- Nevyžaduje žiadny výrub lesa na pravom brehu Dunaja, nezasahuje do PR Dunajské ostrovy ani chráneného územia európskeho významu Natura 2000 na pravom brehu Dunaja. Odporúčaný variant nezasahuje do chránených území PR Gajc (4. stupeň územnej ochrany) a PR Kopáčsky ostrov (5. stupeň územnej ochrany) na ľavom brehu Dunaja, t. j. priama likvidácia biotopov a zásah do chránených území má menšiu výmeru.
- Križovanie s riekou Dunaj je kolmé a v priamej trase, čo zjednodušuje výstavbu mosta cez Dunaj a estakád (umožňuje použitie technológie vysúvania mostov).
- Zásah do územia CHKO Dunajské luhy a do chráneného územia európskeho významu Natura 2000 na ľavom brehu Dunaja je v maximálne možnej miere eliminovaný, pričom negatívne dopady prechodu diaľnice D4 cez toto územie budú minimalizované vedením diaľnice D4 na estakáde až po km 5,500, čo umožní migráciu zveri mimoúrovňovo popod diaľnicu D4.
- Dĺžka trasy D4 je kratšia oproti variantu C, čo prináša efektívnosť investície, nižšie prevádzkové náklady vozidiel, úsporu času cestujúcich.
- Trasovanie rešpektuje prevažnú časť vznesených pripomienok v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, doporučený variant vyhovuje väčšine verejnosti, dotknutých orgánov a organizácií.

4. ZÁSADNÉ DÔVODY VYŠŠIEHO VEREJNÉHO ZÁUJMU⁷

Dôvod na realizáciu tohto plánu alebo projektu aj napriek jeho negatívnym vplyvom

- zásadné dôvody vyššieho verejného záujmu vrátane dôvodov sociálneho alebo ekonomického charakteru (v prípade neprítomnosti prioritných biotopov/druhov)
- ľudské zdravie
- bezpečnosť verejnosti
- priaznivé dôsledky prvoradého významu pre životné prostredie
- iné zásadné dôvody vyššieho verejného záujmu

Opis a zdôvodnenie, prečo sú vyššieho záujmu⁸:

Sociálno-ekonomické účinky výstavby a prevádzky diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever sa prejavujú na dopravných parametroch prerozdelením dopravy po začatí užívania nového stavebného diela. Tiež sa prejavujú na pôvodnej časti dotknutej cestnej siete a to dosahovaním vyššej jazdnej rýchlosti, cestovnej rýchlosti, bezpečnosti užívateľov a znížením negatívnych účinkov na dotknutých obyvateľov, ako dôsledok vyššej kvality nového stavebného diela oproti zhoršujúcemu sa súčasnému stavu cestnej siete. Sociálne efekty sa prejavujú na poklese cestovného času cestujúcich osobných vozidiel a v autobusoch.

Ekonomické efekty sa prejavujú predovšetkým u užívateľov predmetného úseku cestnej siete poklesom ich nákladov – spotreby pohonných hmôt spojených s prepravou tovaru a osôb, resp. s prevádzkovaním ich vozidiel. Pozitívnym vplyvom realizácie investície je aj zvýšenie výkonnosti cestnej siete v danej lokalite a čiastočne na území celej Bratislavy. Ďalej možno predpokladať zlepšenie obsluhy ako aj vytvorenie podmienok pre rozvoj záujmového územia (pozitívny vplyv pre umiestňovanie potenciálnych investícií do regiónu, pozitívny vplyv na urbanistický rozvoj satelitných miest a obcí Bratislavy), a taktiež vytvorenie pracovných príležitostí v období výstavby a aj v období prevádzky.

Bratislava je silným zdrojom a cieľom pre automobilovú dopravu, vysoké dopravné zaťaženie na vstupoch do mesta spôsobuje silná väzba obyvateľstva blízokých obcí na hlavné mesto, v ktorom sa realizuje významná časť ich pracovných príležitostí, vzdelávacích a ďalších aktivít. Tento trend je ešte posilňovaný presídľovaním mestského obyvateľstva do vidieckych sídel za vyššou kvalitou bývania, predovšetkým na juhovýchode a východe Bratislavy, ale aj do ďalších častí Bratislavského kraja.

V území dotknutom riešenou diaľnicou D4 majú trendy vývoja dopravy negatívny dopad na existujúcu cestnú sieť, ktorá má spĺňať požadované nároky. Jej nedostatočnosť pre súčasné dopravné požiadavky sa prejavuje kapacitnými problémami na ceste I/63 vstupujúcej do Bratislavy od Šamorína, na ceste II/572 v smere od Mostu pri Bratislave, na ceste I/61 v smere od Senca, na diaľnici D1 v smere od Trnavy. Spomenuté cesty I. a II. triedy sú v dopravných špičkách denne preťažované, pričom trvanie dopravnej špičky sa v rámci dňa predlžuje. Najvýraznejšie sa problémy prejavujú na ceste I/61 a ceste I/63, ktorá je dokonca na území Dunajskej Lužnej a Rovinky vedená prietťahom obcí.

⁷ Vypracovalo MDVRR

⁸ Môže sa vyžadovať rôzna miera podrobnosti podľa toho, či sa oznámenie predkladá ako informácia alebo ako stanovisko.

Veľkým problémom je zaradiť sa na tieto cesty z vedľajších komunikácií.

Mnohí vodiči v snahe vyhnúť sa problémom na vstupe do Bratislavy vyhľadávajú náhradné trasy po komunikáciách nižšieho rádu, čím zaťažujú tranzitom miestnu, už roky kapacitne vyťaženú cestnú sieť priľahlých miest a obcí. Dopravné problémy vznikajú aj na niektorých úsekoch existujúcej diaľničnej siete. Tranzitná doprava smerujúca po D1 od Trnavy prechádza priamo územím mesta a za Prístavným mostom a Viedenskou cestou sa rozdeľuje na jednotlivé smery. Pre nedostatočnú kapacitu komunikačnej siete Bratislavy je diaľničná sieť využívaná aj zdrojovou a cieľovou dopravou pohybujúcou sa z východného okraja Bratislavy na západný a opačne. Toto spôsobuje mimoriadne dopravné zaťaženie predovšetkým na úseku pred Prístavným mostom, na samotnom Prístavnom moste a nadväzujúcich komunikáciách cez Petržalku. Po dobudovaní diaľnice D1 Viedenská cesta - Prístavný most cez Petržalku a nadväzujúceho úseku D2 cez tunel Sitina sa atraktivita tejto trasy ešte zvýšila.

Komunikačná sieť Bratislavy a celého Bratislavského kraja je intenzívne zaťažená, pričom mnoho úsekov základného komunikačného systému Bratislavy má už v súčasnosti vysoko prekročenú kapacitu. Jedným z negatívnych dôsledkov tohto stavu je vysoký počet dopravných nehôd. Novootvorené úseky diaľnice D1 (Prístavný most – Senec) sú najnehodovejšími úsekmi v rámci celoslovenského priemeru.

Po sprevádzkovaní plánovanej výstavby úseku diaľnice D4 sa okamžite prejavia prínosy posudzovanej činnosti pre obyvateľov dotknutých obcí prerozdelením a následným znížením dopravnej intenzity na dotknutej cestnej sieti, ku ktorej dôjde v dôsledku začatia používania nového úseku diaľnice. Znížením dopravného zaťaženia sa zvýši kvalita a pohoda života najmä obyvateľom žijúcim v blízkosti ciest vedúcich cez intravilán a to znížením hluku, vibrácií a emisií, zvýši sa bezpečnosť premávky a riziko nehodovosti.

V súčasnosti je doprava zabezpečená cez sieť mestských komunikácií. Tieto budú odľahčené o záťaž, ktorú preberie diaľnica D4. Očakáva sa teda pokles produkcie škodlivín z automobilovej dopravy hlavne na mestských komunikáciách, cez ktoré v súčasnosti prechádza celý tranzit. Znížením dopravného zaťaženia dotknutých mestských a obecných komunikácií dôjde automaticky aj k úbytku hlukového zaťaženia pochádzajúceho z dopravy v týchto úsekoch. Vplyvom predpokladaného zníženia nehodovosti sa tak zároveň zníži riziko kontaminácie pôdy a vôd následkom prípadných havárií.

5. KOMPENZAČNÉ OPATRENIA⁹

Ciele, cieľové znaky (biotopy a druhy) a ekologické procesy / funkcie, ktoré je potrebné kompenzovať (dôvody, prečo sú tieto opatrenia vhodné na kompenzáciu negatívnych vplyvov)

Celkovým cieľom kompenzačných opatrení je zaistenie podmienok pre zachovanie populácie troch vtáčích druhov haje tmavej, orliaka morského a bociana čierneho v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie (§ 5 ods. 1 zákona č. 543/202 Z. z.).

Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané.

Kompenzačné opatrenia majú v tomto prípade majú priamo nahradiť (niekoľko násobne) dotknuté hniezdne a potravné biotopy menovaných vtáčích druhov do takej miery, aby bol zachovaný celkový cieľ priaznivého stavu menovaných predmetov ochrany. Kompenzačné opatrenia priamo nahradia zabraté alebo výstavbou a prevádzkou diaľnice D4 inak ovplyvnené hniezdne a potravné biotopy. Za vyrúbané a inak dotknuté lesné plochy bude vysadený nový les, za zabraté a inak ovplyvnené trávnaté plochy bude vysadená nová trávna plocha s trvalým trávny porastom, za obmedzenie využívania vodných plôch ako potravného biotopu bude revitalizované Biskupické rameno, aby zlepšilo potravinovú ponuku v ďalšom území CHVÚ. Ich umiestnenie je navrhnuté v miestach minimálnych antropogénnych aktivít, čo ešte zvyrazňuje ich vhodnosť.

Rozsah kompenzačných opatrení (plochy, veľkosť populácií)

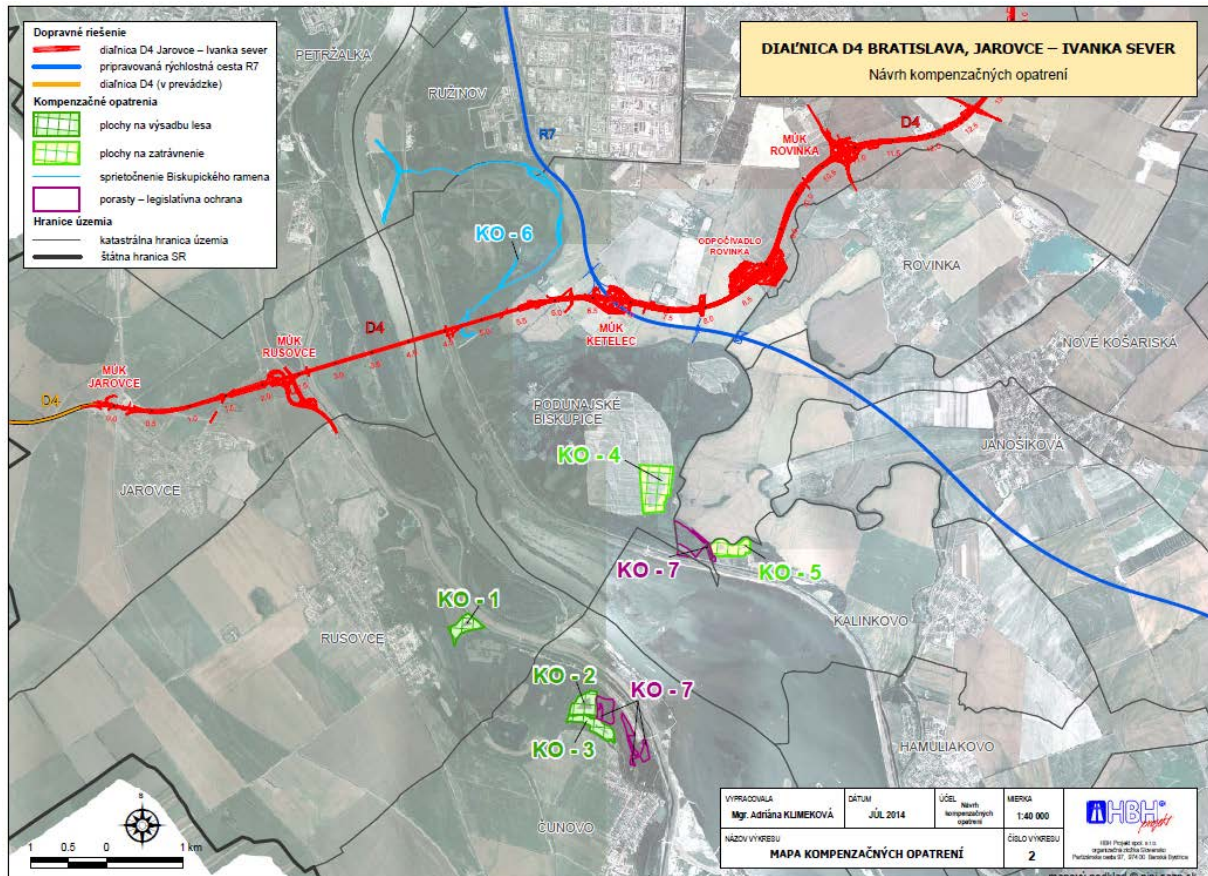
<i>opatrenie</i>	<i>objekty v DÚR Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever</i>
nové lesné plochy: 20 ha	Objekt 071 Kompenzačné opatrenie 1, zmena pozemkov na lesný pozemok v k. ú. Rusovce
	Objekt 072 Kompenzačné opatrenie 2, zmena pozemkov na lesný pozemok v k. ú. Čunovo
	Objekt 073 Kompenzačné opatrenie 3, zmena pozemkov na lesný pozemok v k. ú. Čunovo
nové trávne plochy: 30 ha	Objekt 074 Kompenzačné opatrenie 4, zatrávnenie pozemkov v k. ú. Podunajské Biskupice
	Objekt 075 Kompenzačné opatrenie 5, zatrávnenie pozemkov v k. ú. Kalinkovo
sprietočnenie Biskupického ramena	Objekt 076 Kompenzačné opatrenie 6, sprietočnenie Biskupického ramena
	Objekt 077 Kompenzačné opatrenie 6, most na lesnej ceste nad Biskupickým ramenom
zabezpečenie ochrany existujúcich lesných porastov: 20 ha	Kompenzačné opatrenie 7, Legislatívna ochrana lesných biotopov

Časť územia negatívne ovplyvneného zámerom výstavby a prevádzky diaľnice D4 je možno lokalizovať v okolí spojnice medzi obcou Jarovce a juhovýchodným okrajom priemyselného areálu spoločnosti Slovnaft, a. s. Vo vzťahu k tomuto dotknutému územiu sú kompenzačné opatrenia

⁹ Môže sa vyžadovať rôzna miera podrobnosti podľa toho, či sa oznámenie predkladá na účely informovania alebo posudku.

situované do širokého okolia dotknutého územia, aby priniesli potrebný ekologický efekt bez ďalších nežiaducich vplyvov, a rovnako aby boli dostupné pre jedince, ktorých biotopy budú zámerom zničené či inak ovplyvnené. Všetky kompenzačné opatrenia sú navrhnuté do vzdialenosti cca 5,5 km od zámeru. Sprietočnenie Biskupického ramena je situované na sever od diaľnice D4, ostatné kompenzačné opatrenia na juh až juhovýchod od diaľnice D4.

Určenie a umiestnenie kompenzovaných oblastí (priložte mapy)

Mapa kompenzačných opatrení (HBH Projekt, s. r. o., 2014)

Kritériá výberu lokalít pre kompenzačné opatrenia:

- súlad z platným územným plánom Bratislavy,
- súlad z Regionálnym územným systémom ekologickej stability mesta Bratislavy,
- preferencia pozemkov vo vlastníctve štátu,
- pozemky s čo najnižším počtom vlastníkov.

Z hľadiska záujmov ochrany prírody bol dôležitým dokumentom RÚSES, ktorý vybraté plochy uvádza ako potenciálne biocentrá (náhrada za lesy zlikvidované v dôsledku výstavby SVD Gabčíkovo – Nagymaros). RÚSES sa v týchto častiach premietol aj do územného plánu.

Vybraté plochy nadväzujú na existujúce plochy lužného lesa alebo xerothermných lúk a sú to miesta, ktoré kritériové druhy (predmet ochrany CHVÚ Dunajské luhy) využívajú na oddych alebo lov.

Predchádzajúci stav a podmienky v kompenzovanej oblasti (existujúce biotopy a ich stav, typ pôdy, existujúce využitie pôdy atď.)

Kompenzačné opatrenie 1 (Objekt 071)

Plocha je v súčasnosti intenzívne obhospodarovaná poľnohospodárskou plochou využívanou prevažne na pestovanie obilia. V jej okolí sa nachádzajú pozostatky lužných lesov (západ a juh)

rôzneho veku a druhového zloženia, tzn. ekologickej kvality. Na severe je ďalšia intenzívne poľnohospodársky využívaná plocha, východná strana je ohraničená cyklotrasou a pravostranným priesakovým kanálom vodného diela Gabčíkovo.

Kompenzačné opatrenie 2 (Objekt 072)

Plocha v súčasnosti intenzívne obhospodarovaná poľnohospodárskou plochou využívanou prevažne na pestovanie obilí podobne ako plocha uvedená vyššie. V jej okolí sa zo všetkých strán nachádzajú pozostatky lužných lesov, prevažne staršie (niekoľko desiatok rokov).

Kompenzačné opatrenie 3 (Objekt 073)

Plocha je v súčasnosti intenzívne obhospodarovaná poľnohospodárskou plochou využívanou prevažne na pestovanie obilí, ako aj ostatné plochy určené na zalesnenie. V jej okolí sa zo všetkých strán nachádzajú pozostatky lužných lesov prevažne staršie (niekoľko desiatok rokov), na juhu je les pomerne úzky.

Kompenzačné opatrenie 4 (Objekt 074)

Plocha je v súčasnosti obhospodarovaná poľnohospodárskou plochou využívanou striedavo ako trávny porast alebo orná pôda. V jej okolí (juh a východ) sa nachádzajú pozostatky lužných lesov prevažne staršie (niekoľko desiatok rokov), ostatnú časť ohraničuje poľnohospodárska pôda.

Kompenzačné opatrenie 5 (Objekt 075)

Plocha je v súčasnosti obhospodarovaná poľnohospodárskou plochou využívanou na intenzívne pestovanie rôznych plodín. V jej okolí (západ a východ) sa nachádzajú pozostatky lužných lesov, ktoré na východe zasahujú aj do časti vymedzenej plochy na zatrávnenie. Na severe susedí s poľnohospodárskou pôdou, na juhu prevažne s trávny porastom v blízkosti ľavostranného priesakového kanála Vodného diela Gabčíkovo.

Kompenzačné opatrenie 6 (Objekt 076)

Samotné Biskupické rameno resp. jeho pozostatky vrátane navrhnutých revitalizácií a sprietočnenia sa nachádza v lesných celkoch na ľavom brehu Dunaja. Samotná vodná plocha sa využíva na rybolov, okolité lesné porasty sú v prevažnej miere podriadené lesnému hospodárstvu, čomu zodpovedá aj ich ekologická kvalita. Výnimkou je niekoľko zachovalých úsekov brehových porastov s relatívne pôvodným druhovým zložením a prirodzeným vývojom.

Malú časť územia tvoria aj trávne porasty, ktoré sú v okolí umelých hrádzi kosené, inde sú ponechané prirodzenej sukcesii.

Snahy o sprietočnenie Biskupického ramena v minulosti buď ani neboli realizované (SVP), alebo sú málo efektívne (APOP) a rameno naďalej degraduje, nakoľko nefuguje základný princíp ramenného systému – zmena, kolísanie, dynamika vody počas roka.

Kompenzačné opatrenie 7

Všetky vybrané lesné porasty sa dlhodobo využívajú na lesohospodársku činnosť. Zdôrazňujeme, že v súčasnosti to sú posledné zvyšky ako-tak pôvodných lužných porastov vysokej ekologickej hodnoty bez významného podielu invázných druhov rastlín, možno teda povedať, že ako biotop sú v priaznivom stave.

Nachádzajú dva tu typy lesných biotopov: Ls 1.1 Vřbovo-topoľové nížinné lužné lesy (lesný diel č. 470C) a Ls 1.2 – Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy (lesný diel č. 6, 467 I.PS, 467 III.PS, 469 a 470A).

Očakávané výsledky a vysvetlenie, ako navrhované opatrenia vykompenzujú nepriaznivé vplyvy na integritu lokality a umožnia zachovanie súdržnosti sústavy Natura 2000

Výsadba nových lesných porastov (kompenzačné opatrenie 1 až 3) vytvára dostatočné predpoklady na to, aby v súčasnosti fragmentované lesné územie pri mestskej časti Bratislava - Čunovo poskytlo dostatočne vhodné podmienky pre hniezdenie orliaka morského po zalesnení vybraných plôch a

scelení fragmentovaných území. Orliak morský v tejto lokalite historicky hniezdil, no jeho hniezdisko antropogénnymi vplyvmi zaniklo, preto po skompaktnení tohto lesného porastu je veľký predpoklad jeho prinavrátenia do tejto oblasti CHVÚ za účelom hniezdenia.

Revitalizácia a sprietočnenie Biskupického ramena (kompenzačné opatrenie 6) zmierni negatívne vplyvy vyvolané výstavbou a prevádzkou diaľnice D4 na biotopy bociana čierneho v CHVÚ Dunajské luhy zlepšením a rozšírením potravných biotopov v území, čo by malo rovnako vplyvať pozitívne na jeho populáciu v dotknutej časti CHVÚ.

Vytvorenie trávnych porastov (kompenzačné opatrenie 4 a 5) nahradí negatívne vplyvy pre haju tmavú rozšírením vhodných potravných biotopov pre tento druh. Čo by malo rovnako pozitívne vplyvať na udržanie či rozširovanie populácie tohto druhu v celom CHVÚ.

Zvýšenie legislatívnej ochrany existujúcich lesných porastov (kompenzačné opatrenie 7) má za úlohu plniť funkciu vhodného hniezdneho biotopu pre všetky dotknuté druhy do doby, keď novovysadené lesné plochy budú ekologicky schopné plniť funkciu hniezdneho biotopu. Teda je možné povedať že cieľom tohto opatrenia je zachovanie vhodných hniezdnych biotopov v maximálne možnej miere v dotknutom území.

Harmonogram realizácie kompenzačných opatrení (vrátane dlhodobej realizácie) s uvedením, kedy budú dosiahnuté očakávané výsledky

Harmonogram realizácie kompenzačných opatrení má byť podľa uznesenia vlády SR č. 543/2014, ktorým vláda SR určila, že výstavba úseku diaľnice D4 Jarovce – Ivanka sever predstavuje naliehavý vyšší verejný záujem, predložený vláde SR „pred podpisom zmluvy so zhotoviteľom na výstavbu úseku diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever“. Túto úlohu je povinný zabezpečiť minister dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja v spolupráci s ministrom životného prostredia, podpredsedom vlády a ministrom financií a ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Nakoľko kompenzačné opatrenia bude ako vyvolanú úpravu realizovať budúci koncesionár PPP projektu D4 Jarovce – Rača a R7 Bratislava, Prievoz – Holice, bude tento harmonogram vypracovávať práve koncesionár. V súčasnosti prebieha jeho verejné obstarávanie, pričom technické aspekty projektu (vrátane kompenzačných opatrení) sú prerokovávané počas jednotlivých kôl súťažného dialógu. Výsledný harmonogram teda v súčasnosti nie je známy, pričom by mal byť súčasťou ponuky uchádzačov, ktoré majú byť podľa aktuálneho harmonogramu súťaže predložené verejnemu obstarávateľovi v novembri 2015. Predmetný harmonogram bude následne súčasťou materiálu, ktorý bude predložený na rokovanie vlády SR spolu s koncesnou zmluvou, ktorá podlieha schváleniu vlády SR podľa § 19 ods. 15 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov (predpoklad december 2015).

Autori kompenzačných opatrení očakávajú, že výsledky z realizácie kompenzačných opatrení sa pri výsadbe trávnych porastov, realizácii sprietočnenia Biskupického ramena dostavia prakticky do 1 roka. Efekt zo zvýšenia ochrany na vybraných už existujúcich lesných porastoch sa dostaví prakticky okamžite po ukončení realizácie tohto opatrenia. Pri novovysadených lesných porastoch možno požadované výsledky (plnenie ekologických funkcií) očakávať najskôr 40 rokov od ukončenia výsadby. Konkrétny harmonogram je súčasťou dokumentu ako samostatná príloha č. 1 Harmonogram realizácie kompenzačných opatrení.

ŠOP SR očakáva, že sprietočnené Biskupické rameno môže plniť predpokladanú funkciu cca po dvoch rokoch, trávne porasty po piatich rokoch a les po 40. rokoch.

Navrhované metódy a techniky realizácie kompenzačných opatrení, vyhodnotenie ich realizovateľnosti a nožnej účinnosti

Podrobný realizačný projekt kompenzačných opatrení je súčasťou dokumentácie pre územné rozhodnutie Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever, príloha M. Projekt kompenzačných opatrení.

Kompenzačné opatrenie 1 (Objekt 071)

Zabezpečí zmenu druhu pozemku na parcele registra C-KN č. 1313/1 v katastrálnom území Rusovce, ktorá bude vykúpená NDS, a.s., na lesný pozemok s následným zalesnením tohto pozemku s cieľom vytvorenia nového lesného porastu.

Stanovuje postup pre zmenu pozemku na lesný pozemok a plán zalesnenia tohto pozemku, ktorý je vyhotovený pre stanovištné podmienky daného pozemku.

Realizáciou projektu sa zabezpečí odborné hospodárenie vo vzniknutom lesnom poraste čím dôjde k naplneniu cieľa vzniku udržateľného lesného porastu s požadovanou ekologickou funkciou hniezdneho biotopu hlavne pre orliaka morského, ktorý v tejto lokalite hniezdil v nedávnej minulosti.

Kompenzačné opatrenie 2 (Objekt 072)

Zabezpečí zmenu druhu pozemku na parcelách registra C-KN č. 1446, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464/1, 1464/2, 1464/3, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506 a 1507 v katastrálnom území Čunovo, ktoré budú vykúpené NDS, a.s., na lesný pozemok s následným zalesnením tohto pozemku s cieľom vytvorenia nového lesného porastu.

Postup zalesnenia pozemkov a cieľ je identický s objektom uvedeným vyššie.

Kompenzačné opatrenie 3 (Objekt 073)

Zabezpečí zmenu druhu pozemku na parcele registra C-KN č. 1540 a 1541/1 v katastrálnom území Čunovo, ktoré budú vykúpené NDS, a.s., na lesný pozemok a následné zalesnenie tohto pozemku s cieľom vytvorenia nového lesného porastu.

Postup zalesnenia pozemkov a cieľ je identický s objektom uvedeným vyššie.

Kompenzačné opatrenie 4 (Objekt 074)

Zabezpečí zatrávenie pozemku na parcele registra C-KN č. 5888 v katastrálnom území Podunajské Biskupice, ktorá bude vykúpená NDS, a. s., s cieľom vytvorenia trvalého trávnatého porastu, v druhom kroku aj zmenu druhu pozemku na trvalý trávny porast.

Postup zatrávnenia pozemku:

Nové porasty sa zakladajú s najväčším úspechom na jar do krycej plodiny. Krycia plodina dobre chráni podsev pred zaburinením a zabezpečuje produkciu z plochy v roku založenia porastu. Kryciu plodinu navrhujeme ovos siaty. Porasty ovsa ako krycej plodiny sa zberajú na začiatku klasenia. Technologický postup prác, ktorý zabezpečí NDS, a. s. po vykúpení pozemkov:

1. Predsejbová príprava pôdy (plytká orba, smykovanie a bránenie, valcovanie)
2. Založenie porastu (sejba, valcovanie)
3. Posejbové ošetrovanie porastu (kosba krycej plodiny, obhospodarovanie porastu v následných produkčných cykloch či už kosením alebo spásaním).

Realizáciou zatrávnenia dôjde k naplneniu cieľa a to vytvorenia trvalého trávneho porastu dobrej kvality a požadovanej ekologickej funkcie ako potravného biotopu pre dotknuté druhy vtákov.

Kompenzačné opatrenie 5 (Objekt 075)

Zabezpečí zatrávenie pozemkov na parcele registra C-KN č. 1099/3, 1099/6, 1099/9 a 1099/10 v katastrálnom území Kalinkovo, ktoré budú vykúpené NDS a. s., s cieľom vytvorenia trvalého trávnatého porastu.

Postup zatrávnenia pozemku a cieľ je identický s objektom uvedeným vyššie.

Kompenzačné opatrenie 6 (Objekt 076)

Projekt sprietočnenia Biskupického ramena v maximálne možnej miere prinavráti vodný režim a koryto ramena do stavu pred výstavbou VD Gabčíkovo, aby ním bolo možné dotovať vodou z Dunaja ďalšiu sieť starých dunajských ramien, ktoré boli po výstavbe VD Gabčíkovo vysušené.

Primárne bude vybudovaný náпустný objekt z hlavného toku Dunaja s kapacitou $7 \text{ m}^{3 \cdot \text{s}^{-1}}$, ďalej sa zrevitalizuje celé koryto Biskupického ramena (očistí sa od časti starých náplavov), zväčší sa jeho celková vodná plocha (napojí sa aj jedno vnútorné staré rameno), odstránia sa všetky prekážky z toku (staré vodárenské objekty, mosty), ktoré sú momentálne migračnou prekážkou pre ryby a ostatné

vodné živočíchy ako vydra a pod. Zrealizuje sa aj výmena starého mosta na lesnej ceste cez Biskupické rameno, ktorý slúži aj ako vodárenský objekt (objekt 077).

Rameno bude po revitalizácii plne prietochným vodným tokom napojeným na hlavný tok Dunaja, zabezpečí sa tak aj ich vzájomné migračné prepojenie, čím sa zlepší aj diverzita a početnosť rýb v Biskupickom ramene. Rameno bude preto lepším potravným biotopom pre dotknuté druhy vtákov v porovnaní so súčasným stavom.

Na realizáciu tohto kompenzačného opatrenia bude potrebné vysporiadať pozemky, ktoré nie sú v majetku a správe SVP, š. p. (správca jestvujúcej časti Biskupického ramena).

V rámci tohto objektu sú rozpracované detaily sprietočnenia v jednotlivých podobjektoch:

- Odberné rameno
- Odberný objekt
- Sprietočnenie mŕtvych ramien
- Priepust
- Rozšírenie zúženého úseku Biskupického ramena
- Napojenie vnútorného ramena
- Odberný objekt pre 2. etapu
- Odstránenie hlineného presypu
- Výpustný objekt

Kompenzačné opatrenie 7

Legislatívna ochrana vybraných lesných porastov (v LHC Rusovce dielec č. 6, 467 I. PS, 467 III. PS, 469, 470A a 470C) nie je v DÚR diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever spracovaná ako samostatný objekt, nakoľko sa nebude realizovať na vykúpených pozemkoch, ale na plochách prevažne v majetku a správe Lesov SR, š. p.

Legislatívny postup zabezpečenia ochrany lesných biotopov je podrobne a v značnom rozsahu uvedený v dokumentácii pre územné rozhodnutie Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever, príloha M. Projekt kompenzačných opatrení.

Náklady a financovanie navrhovaných kompenzačných opatrení

Predpokladaný finančný dopad na realizáciu projektu kompenzačných opatrení je odhadovaný na 9 692 060 eur a zahŕňa ich samotnú realizáciu a následnú starostlivosť o ne. Samotná starostlivosť o novovzniknuté plochy a objekty je vyčíslené na necelých 30 000 eur na dobu 10 rokov.

Uvedené objemy finančných prostriedkov majú len informatívny charakter. Konkrétna výška finančných prostriedkov v členení na jednotlivé roky bude vyčíslená a uplatňovaná v nasledujúcich koncepcných materiáloch.

Náklady na realizáciu projektu kompenzačných opatrení a následnú starostlivosť o ne sú zahrnuté do nákladov na realizáciu stavby diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever rovnako ako aj náklady za výkup pozemkov nevyhnutných na ich realizáciu či náhradu za obmedzenie vlastníckych práv.

Po vydaní stavebného povolenia je potrebné realizovať kompenzačné opatrenia tak, aby aj po začiatku výstavby diaľnice D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever bola zabezpečená ochrana celkovej koherencie európskej sústavy chránených území.

Zodpovednosť za realizáciu kompenzačných opatrení.

je predmetom konania žiadosti NDS o súhlas s KO – v kompetencii MŽP

Monitorovanie kompenzačných opatrení, ak sa predpokladá (napr. ak účinnosť opatrení nie je istá), posúdenie výsledkov a následná kontrola

Monitoring úspešnosti (funkčnosti) kompenzačných opatrení zabezpečí NDS a. s.

Dokumentácia Diaľnica D4 Bratislava, Jarovce – Ivanka sever, Návrh kompenzačných opatrení ďalej

uvádza, že:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky ako štátna inštitúcia zodpovedná za ochranu prírody bude v prípade potreby rozhodovať o nápravných opatreniach (ich obsah a rozsah nie je v súčasnosti možné bližšie špecifikovať, ako ani to či vôbec budú potrebné). Za realizáciu prípadných nápravných opatrení bude zodpovedný investor stavby diaľnice D4 Jarovce – Ivanka sever, teda NDS, a. s. Rozsah samotného monitoringu úspešnosti kompenzačných opatrení je možné zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- Monitoring pôsobenia zámeru počas prevádzky diaľnice na populácie vtákov, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ Dunajské luhy (monitoring hustoty výskytu jednotlivých vtáčích druhov do vzdialenosti min. 500 m na obe strany diaľnice. Monitoring by mal začať rok pred výstavbou a pokračovať každoročne minimálne do 5. roku prevádzky.
- Monitoring stavu kompenzačných opatrení a ich vývoj v čase by mal zachytiť vývoj biotopov a ich postupné preberanie funkcií, pre ktoré boli realizované. Monitoring je potrebné začať realizovať súbežne s realizáciou kompenzačných opatrení. Odhadované trvanie monitoringu je 3 roky pre trávne porasty, 5 rokov pre sprietočnenie Biskupického ramena, 10 rokov pre novozaložené lesné plochy a 20 rokov pre už existujúce lesné porasty.

Monitoring využívania kompenzačných opatrení jednotlivými druhmi vtákov (sledovanie ich výskytu, populačnej hustoty, účelu využívania) je potrebný každoročne počas 5 rokov od ich realizácie a následne každých 5 rokov počas ďalších 20 rokov.

Posúdením výsledkov a kontrolou sa uvedená dokumentácia nezaobrá.